

BİR KADIN YARGICIN NOT DEFTERİNDEN...

Defne BÜLBÜL*

Gecenin geç saatinde bana yazı anımsatıldığında, whatsapp grup mesajlarımızdan birine esmer bir kadının fotoğrafı düştü... Genç, esmer, çok güzel... Yanında okul çağında iki çocuğu hayata gülümseyerek bakıyor, Cumhuriyet Savcısı arkadaşlarımızdan biri eklemiş, adliyede asliye ceza mahkemesi katibi. Bir gün önce mesai sonrası kaybolmuş, ertesi gün de cesedi çevre yoluna atılmış. Fail içimizden biri, cezaevinde açığa ayrılmaya hak kazanan “iyi hal”i görülmüş, sözde ıslah olmuş, hakimlere, savcılara, avukatlara “günaydın, kolay gelsin”lerle çay dağıtan eski mahkum...

Hikayesi adliyenin içinden geçmiş, hakim ve savcılı odalarda, adliyenin yüksek güvenilirlikli odalarında, cezaevi yönetiminin iyi hal gösterdiği inancı ile açığa alınmış, “ıslah” olmuş bir eski mahkumun, sonrasında yanımızdaki kadın mesai arkadaşımızın canına uzanan failin, çok içimizden işlediği bir cinayetin tanığıyız. Bugünlerde bana insanlar iyi hal indirimini, kadın cinayetlerini, yargının gözlerinin körlüğünü, yargının cinayete niçin ortak olduğunu soruyorlar... Onlara eril bir yargının parçası olduğumuzu, aynı erkek egemen kodların bizi sınırladığını, aynı tahakküm kodlarının kadın yargıçları ezdiğini, onları sınırlandırdığını, ve eril yargının kadın yargıç olmanın ne demek olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Çok çaresiz bir hikaye anlatıyorum... Yıllarca tacizi, tecavüzü, dayağı dinlemiş, elinin kime neye yeteceğini bilememiş bir kadın yargıç olarak...

---

* Yargıç, Yarsav Başkan Yardımcısı.

“..Yıllar önce, ilk görev yerim olan Aydın’ın Bozdoğan ilçesinde, incecik bir resmi nikah kıymaksızın dini nikah kıyma suçu dosyasında, duruşma öncesi mağdurenin yaşına baktığımda 18 yaşından küçük olduğunu, ama dosyada tefrik edilen başka bir soruşturma olmadığını, yani yaşı küçük mağdure ile cinsel ilişkiden dolayı ayrı bir soruşturma yürütülmediğini farkettim. Duruşmada mağdurenin resmi nikahlı olmayan eşine, o dönem suçun ağırlaştırıcı nedeni olan mağdurenin kızlığını kendisinin bozup bozmadığını sorunca, ben bozmadım dedi. Ama ilk onunla ilişkiye girmiştir diyerek, reşit olmayan mağdure ile cinsel ilişkiye girmek suçundan, sanık hakkında suç duyurusunda bulundum... Ve incecik dosyanın ardından insanı kahreden bir dram çıktı : Gerçekten mağdurenin kızlığını imam nikahlı eşi bozmamıştı. Mağdure, kız kardeşi ile birlikte yıllardır ağabeyinin tecavüzüne uğramış, hatta ağabeyinden bir çocuğu olmuş. O bebek ölmüş ya da öldürülmüş, sonrasında da mağdure, o gün gördüğüm eşiyile imam nikahıyla evlendirilmiş. Mağdurenin annesi olayı biliyor ve göz yumuyor. Ağır ceza mahkemesi, bana o bebeğin fethi kabrini yapmamı istedi. Gittim mezarı açtım, ama ne neden öldüğüne, ne de babasının kim olduğunu belirleyecek bir DNA profiline, ulaşmak mümkün olmadı. Bir sonraki duruşmada her şey ortaya çıkmıştı... Duruşma sonrası küçük kıza, bana kayınpederini çağır dedim, arkasını döndüğünde farkettim: o eski yamalı şalvarının arkası tamamen kandı, kanaması vardı. Yoksulluğu, o soğukta ayağındaki plastik ayakkabıları, hiç aklımdan çıkmadı. Yamalı pantolonuyla kayınpederi duruşma salonuna geldi. Hakimlik bir çaresizlik halidir... Acı içerisindeki dünyanın tarafsız tanıklığına bir ömür boyu mahkum olmak demektir. Kayınpederine dedim ki; “bana söz ver, sahip çıkacaksın bu kız çocuğuna... Sen, oğlun ona sahip çıkıyorsunuz ya... Cennetin kapıları size açık, söz ver bana... Bu kıızı sahipsiz bırakmayacaksın...”. Bana söz verdi. Hakim olmak, inanmadığınız bir tanrının inanmadığınız cennetine, başkalarının vicdanının insafına, o korkutucu dünyaya kız çocuklarını başlarına bir şey gelmesin dileğiyle göndermek ve onunla aynı şeye maruz olmamanızın tek sebebinin belki gelir durumu, belki eğitim durumu olduğunu bilmek demektir. Bu çaresizliğe ömür boyu mahkum olmak demektir.

Türkiye’de her dört saatte bir kadın tecavüze uğruyor, yaşamının herhangi bir döneminde aile içi fiziksel şiddete maruz kaldığını bildiren kadınların oranı ise %39. Fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kadınların %92 ‘si, resmi kurum ve kuruluşlara başvurmuyor.

2015 yılının ilk on ayında 236 kadın öldürüldü, 112 kadına tecavüz edildi, 157 kadın fuhuşa zorlandı. Dünya Sağlık Örgütü’nün küresel şiddet raporuna göre Türkiye, kadın cinayetlerinde 41 ülke arasında 13. sırada... Gittikçe artan bir şiddet trendinde öldürülüyoruz, sakat bırakılıyoruz, şiddete ve tecavüze

uğruyoruz. Ne gittikçe kalabalıklaşan polis orduları, ne adliyeler, ne karakollar bizi koruyabiliyor. Toplum sağ iktidarlar eliyle gitgide muhafazakarlaşırken, muhafazakar islami bir toplum da, kadınlar için özgürlükçü, eşit ve güvenli bir dünyayı vaad etmiyor. Kadını ikinci sınıf insan konumuna iten, ekonomik araçlardan kadını uzaklaştırıp eve kapatmaya çalışan ve maruz kaldığı şiddete mecbur bırakan, dini kodlarla da sabretme, kader, uysal kadın kodlarıyla, yaşadığımız şiddeti kabullenmemizi dikte eden bir yaşamı vaad ediyor. Mevcut siyasi iktidar araçları da yaşanan şiddeti bir yandan bu araçlarla meşrulaştırırken, öteki elden de şiddet yoluyla egemenlik ilişkilerini sürdürüyor. Dolayısıyla, biz şiddeti mevcut egemenlik ilişkilerinin devamını sağlayan bir araç olarak ele almak zorundayız.

Yargı, toplumsal adaletsizliği gidermek, kadına yönelik şiddet ve ayrımı ortadan kaldırmak için en önemli aygıtlardan biriyse de; mevcut uygulamaların neredeyse kadına yönelik şiddeti hoşgördüğünü, çoğu kez bağışlanabilir bir gerekçe bulunduğu görüyoruz ve hükmolunan cezalara baktığımızda da yaşadığımız acının yargı eliyle ödetirilmediği hissine kapılıyoruz. Geleneksel erkek egemen yargı, biz kadınlara yapılan şiddeti bir şekilde hoşgörüyor, erkeklerin cinayetlerini mazur gösterecek haksız tahrik sebeplerini bir şekilde buluyor. Bu, kimi kez kadının kullandığı pembe bir cep telefonu, kimi kez giydiği beyaz pantolon oluyor ya da tecavüze uğramamızın gerekçesi giydiğimiz kırmızı bir mont oluyor : Cinsel saldırı davasında sanık olan polis memuru savunmasında “Kırmızı mont giymişti, tahrik oldum” demiş ve sanık hakkında haksız tahrik hükümleri uygulanmış. Bir başka örnekte erkek sanık eşini tabancayla öldürmesinin gerekçesini, eşinin beyaz pantolon giymesi ve pembe telefon kullanması olarak ifade etmiş, bu gerekçe de mahkeme tarafından haksız tahrik sebebi olarak kabul edilerek, sanık lehine haksız tahrik hükümleri uygulanmış ve sanığın cezası 18 yıla inmiş. 2010 yılında bir davada kadının, eşi olan erkeğin cinsel ilişki teklifini reddetmesi ve “sen erkek değilsin” sözleri, haksız tahrik indiriminin en yüksek oranda uygulanmasını gerektirmiş, ve sanık yalnızca 8 yıl 9 ay hapis cezası ile cezalandırılmış...

Türk Ceza Kanunu’nda yer alan haksız tahrik indirimi maddesini düzenleyen 29. madde, özel bir suça ilişkin değil, genel olarak tüm suç tiplerinde uygulanması öngörülen genel bir hükümdür. Aslında bir yönüyle çok insani, duyguları, acıları, çaresizliği olan bireyi; bu çaresizlik altında suç işlemesi halinde, bir nebze olsun sanığı suça iten sebepleri değerlendirerek, cezanın bireyselleşmesine hizmet eden bir müessesedir. Yasaya göre haksız tahrikin uygulanmasına sebep mağdurun haksız bir hareketi olmalı ve bu haksız hareket de, hukuk düzeni tarafından korunmamalıdır. Somut örnekler indirgendığında de kırmızı mont giymemizi, yemeğin tuzunu fazla atmamızı, eşimizle ilişkiye girmeme hakkımızı

engellenen bir kamu düzeni olmadığına göre; ifade etmemiz gereken, yasa uygulayıcıların yanlış uygulamalarıdır.

Aslında en çok eleştirilen noktalardan biri, TCK'nun 29. maddenin yasama gerekçesinde, yanlış uygulamaların önüne geçmek amacıyla, hiddet ve elemine haksız bir fiil sonucu ortaya çıkması özellikle vurgulanmış, bunun da gerekçesinin "töre ve namus cinayeti" olarak adlandırılan akraba içi öldürme suçlarının önüne geçmek olduğu, açık bir biçimde ifade edilmiştir. Amaçsal bir yorumla haksız tahrik hükümlerinin töre ve namus cinayetlerinde uygulanamayacağı ifade edilmişken, gerek Yargıtay, gerekse doktrin, kastedilen haksız tahrike neden olan haksız fiilin mağdurun dışında bir kimse olmaması halinde uygulanabileceği konusunda neredeyse görüş birliğine varmış, madde gerekçesindeki ifade, bu şekilde uygulamada daraltılmıştır.

Kamuoyunda tartışılabilen haksız tahrik indiriminin kadın cinayetlerinde uygulanmaması istemi, çok haksız benzer uygulamalara yol açabileceği gibi, hepimizden daha masum olan çocuk cinayetlerinde uygulanmasına karşın kadın cinayetlerinde uygulanmaması, çok da savunabileceğimiz bir düşünce değildir.

İkinci çok eleştirilen husus; TCK'nun 62. maddesinde yer alan hakimnin takdiri indirim hakkını düzenleyen maddenin kötü uygulamaları... Bir kravata, bir takım elbiseye mahkum edilen, aslında, bütün hayatını şiddete, cinsel saldırıya, utanca mahkum geçirmiş Nevin'in hayatı karşılığı ödediği cinayete ilişkin "pişman değilim" sözlerinin aslında neyle ödeme olduğunu anlamayan, pişmanlığı iki cümleye indirgeyen, kravata mahkum eden yargının kıt bakış açısı, kör gözleri ve insanın çaresizliğini anlamadaki sığılığı... Biz "Neden haksız tahrikini bu halde uyguladın, Nevin'de niye uygulamadın? Sizin erkek vicdanınız bizi niçin korumuyor?" sorusunu, uygulamacılara sormak zorundayız.

Her duruşmada, her adliyede, her kadın cinayetinde biz kadınlar var olmak ve sorgulamak zorundayız... Kadınların varoluşu, erkek egemen yargıya teslim edilemez. Biz anlatmak ve yasa uygulayıcıları bunları anlamaya zorlamak zorundayız. Öldürülen kadınların ülkesinden, ama Cumartesi Annelerinin topraklarından geliyoruz biz... Direneceğiz ve bir kişi daha eksilmeyeceğiz...